

چرخه عمر شرکت، منابع مالی سازمانی و مسئولیت اجتماعی شرکتها

فریدون رهنمای رودپشتی^۱ ✉
آناهیتا زندی^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۴/۱۲ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۹/۲۷

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی تاثیر چرخه عمر شرکت، منابع مالی سازمانی و مسئولیت اجتماعی شرکت است. این پژوهش با استفاده از داده‌های سالانه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره ۱۳۹۰-۱۳۹۶ انجام پذیرفت. جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش از رگرسیون خطی چند متغیره مبتنی بر داده‌های تابلویی بهره گرفته شده است. نتایج تجربی نشان می‌دهند که مرحله بلوغ از چرخه عمر شرکت رابطه معنادار و مثبتی با مشارکت در فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی شرکت دارد. هم‌چنین اندازه بزرگ‌تر، سودآوری بیشتر، و منابع بلا استفاده بیشتر رابطه مثبت بین چرخه عمر شرکت و فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی شرکت را تعدیل می‌کند.

واژه‌های کلیدی: چرخه عمر شرکت، مسئولیت اجتماعی شرکت، منابع مالی.

^۱ استاد و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، ایران. (نویسنده مسئول): rahnama.roodposhti@gmail.com
^۲ دانشجوی دکترای گروه حسابداری، دانشکده علوم انسانی، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران

۱- مقدمه

مسئولیت اجتماعی شرکت، بخش جدایی ناپذیری از انجام تجارت در سرتاسر جهان محسوب می‌شود. شرکت‌ها بخش قابل ملاحظه‌ای از هزینه‌ها و مخارج خودشان را به فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی اختصاص می‌دهند. احتمالاً ویژگی‌های مختلف در سطح شرکت، سرمایه‌گذاری مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهند، و آگاهی از این ویژگی‌ها هنگامی که شرکت‌ها برای به دست آوردن ارزش راهبردی از مسئولیت اجتماعی تلاش می‌کنند ضروری است (کلارکسون و همکاران، ۲۰۱۱).

اکثر تحقیقاتی که در گذشته انجام شده‌اند بیانگر این موضوع می‌باشند که سوددهی و منابع شرکت نقش مهمی را در تصمیمات، درباره سرمایه‌گذاری مسئولیت اجتماعی شرکت ایفا می‌کنند. به ویژه، مک ویلیامز و سیگل (۲۰۰۱) و راسو و فوتز (۱۹۹۷) فرض کردند که چرخه عمر صنعت از عوامل مهم سرمایه‌گذاری در مسئولیت اجتماعی شرکت است، اما آنها نتوانستند این فرض را از روی مشاهده و تجربه مورد بررسی قرار دهند. در واقع "دیدگاه مبتنی بر منابع پویا" دلیلی بر سرمایه‌گذاری در مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها فرض می‌شود. "دیدگاه مبتنی بر منابع پویای" شرکت فرض می‌کند که الگوها و مسیرهای کلی در توسعه قابلیت‌ها و توانایی‌های سازمانی در طول زمان تغییر می‌کنند. این دیدگاه مبتنی بر منابع استدلال می‌کند که کاربرد مجموعه‌ای از منابع ارزشمند، قابل تبدیل، ثابت و قابل تقلید، مبنای مزیت رقابتی یک شرکت را به وجود می‌آورد (حسن و حبیب، ۲۰۱۷). نظریه مبتنی بر منابع پویا پایه ریزی، توسعه و رشد و بلوغ قابلیت‌ها را در بر گرفته و نشان می‌دهد که مزایا و معایب رقابتی در چارچوب منابع و قابلیت‌ها در طول زمان با روش‌های مهمی تکامل و توسعه می‌یابند (هلفات و پیتراف، ۲۰۰۳). مطالعه‌های موجود (برای مثال، روسو و پرینی، ۲۰۱۰؛ ویلیامسون و همکارانش، ۲۰۰۶) نشان می‌دهند که سرمایه‌گذاری‌ها در مسئولیت اجتماعی پر هزینه بوده و شرکت‌ها باید تجزیه و تحلیل سود و زیان را در پیگیری چنین سرمایه‌گذاری‌هایی انجام دهند. از این رو، تکامل تدریجی رقابت پذیری شرکت‌ها، در چهارچوب

قابلیت‌ها و مبنای منابع شان، باید دارای مفاهیمی برای قابلیت‌شان برای مشارکت در سرمایه‌گذاری‌های مسئولیت اجتماعی باشند. شرکت‌ها در مراحل مختلف از چرخه عمر در سطوح مختلفی از منابع که رفتار مسئولیت اجتماعی شرکت را شکل می‌دهند شرکت دارند. کمپیل (۲۰۰۷) استدلال کرد که منابع بلا استفاده شرکت‌ها تعیین کننده‌های مهمی از سرمایه‌گذاری در مسئولیت اجتماعی شرکت اند. وانگ (۲۰۱۶) بیان کردند که "شرکت‌هایی که عملکرد مالی ضعیفی دارند به احتمال کمتری به سرمایه‌گذاری در مسئولیت اجتماعی می‌پردازند. به همین ترتیب، کلارسون و همکارانش (۲۰۱۱) بیان کردند که بهترین عملکرد مالی منجر به بهترین عملکرد محیطی می‌شود. هون و همکارانش (۲۰۱۱) نیز تأیید کردند که شرکت‌های با محدودیت کمتر وقت زیادی را صرف فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی شرکت می‌کنند. در واقع مزیت رقابتی، مبنای منابع غنی و عملکرد مالی بهتر به شرکت‌های بالغ و تکامل یافته اجازه می‌دهند تا بیشتر در فعالیت‌های مربوط به مسئولیت اجتماعی شرکت سرمایه‌گذاری کنند. از این رو، رابطه مثبتی بین بلوغ شرکت و سرمایه‌گذاری مربوط به مسئولیت اجتماعی شرکت پیش‌بینی می‌شود. شرکت‌های بالغ نسبت به شرکت‌های در سایر مراحل از چرخه عمر در طرح‌های ابتکاری بسیار مهمتری از مسئولیت اجتماعی شرکت شرکت می‌کنند. نتایج تحقیق کلارسون و همکارانش (۲۰۱۳) نشان می‌دهند که اندازه، سود دهی و منابع بلا استفاده شرکت، شرکت‌های بالغ و کامل را بیشتر قادر به سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های مربوط به مسئولیت اجتماعی شرکت می‌کند.

در چند سال اخیر، به دلیل وسعت و اهمیت موضوع مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها، پژوهشگران مختلفی در جهان به بررسی ابعادی نوین از این موضوع و همچنین رابطه آن با موضوعات مختلفی نظیر نظام راهبری شرکت‌ها و عملکردهای مالی و اقتصادی پرداخته‌اند. استدلال براین است که توانایی و انگیزه‌های شرکت برای مشارکت در فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی شرکت در مراحل مختلف چرخه عمر متفاوت است؛ بنابراین، درک و

دارد. پنروز (۱۹۵۹) نظریه کلی درباره رشد شرکت را ارائه داد و استدلال کرد که رشد شرکت‌ها وابسته به منابع و فرصت‌های تولیدی و سود بخش‌شان است. نظریه منابع مالی سازمان، منبع نهایی برای ایجاد و حفظ یک مزیت رقابتی است. در یک مطالعه، هلفات و پیتراف (۲۰۰۳) استدلال کردند که دیدگاه مبتنی بر منبع باید ظهور، توسعه و رشد و پیشرفت منابع و قابلیت‌های سازمانی را در طول زمان ترکیب کند و از این رو آنها "نظریه مبتنی بر منبع پویا" را ارائه دادند. آنها ثابت کردند که پرتفوی شرکت‌ها از منابع، قابلیت‌ها و ویژگیها در طول زمان در همه مراحل مختلف از چرخه عمر شرکت تغییر می‌کند.

بندر و وارد (۱۹۹۳) گزارش دادند که منبع مالی شرکت‌ها در طی دوره چرخه عمر شان تغییر می‌کند. برگر و یودل (۱۹۹۸) استدلال کردند که شرکت‌های کوچک و تازه تأسیس به طور کلی به بازارهای بدهی و سرمایه خصوصی طبقه‌بندی می‌شوند، در حالی که شرکت‌های بزرگ و بالغ به طور عمده بر بازارهای عمومی تکیه دارند. ریچاردسون (۲۰۰۶) نشان داد که شرکت‌ها به احتمال زیاد موافق سرمایه‌گذاری‌های نسبتاً بزرگتر، و رشدگرا در مرحله آغازین هستند، در حالی که در مرحله بلوغ، سرمایه‌گذاری‌های آنها به احتمال زیاد مربوط به حفظ دارایی‌ها یشان است.

دی آنجلو و همکارانش (۲۰۰۶) استدلال کردند که درآمدها و سودهای ذخیره شده (انباشته) (به عنوان نسبت کل دارایی‌ها یا کل سرمایه) یک شاخص مناسبی برای چرخه عمر شرکت به شمار می‌رود. این معیار به طور ضمنی فرض می‌کند که درآمدها و سودهای انباشته اطلاعات ضروری درباره چرخه عمر شرکت را دربر می‌گیرند.

دی آنجلو و همکارانش (۲۰۰۶) ادعا می‌کنند که درآمدهای ذخیره شده (به عنوان قسمتی از دارایی‌ها و سهام کل) شواهد خوبی از چرخه‌ی عمر شرکت ارائه می‌دهد. این معیار به این نکته اشاره دارد که درآمدهای ذخیره شده داده‌های اساسی چرخه عمر شرکت را در بر می‌گیرد. پژوهش‌های تجربی اخیر (فاف و همکارانش، ۲۰۱۶؛ حبیب و حسن، ۲۰۱۵؛ حسن و همکارانش، ۲۰۱۵؛ اوون و یوسون، ۲۰۱۰) از این نکته به عنوان

شناخت مفاهیم چرخه عمر در سرمایه‌گذاری مسئولیت اجتماعی شرکت اهمیت دارد (کمپبل، ۲۰۰۷). در واقع با انگیزه گرفتن از این موضوع این پژوهش بسط و گسترش می‌یابد. هم‌چنین تاکنون به طور مستقیم هر سه متغیر چرخه عمر شرکت، منابع مالی سازمان و مسئولیت اجتماعی شرکت در یک پژوهش کنار یکدیگر مورد بررسی قرار نگرفته است و این پژوهش برای نخستین بار به بررسی این عوامل پرداخته است. در واقع در این پژوهش نقش چرخه عمر شرکت در تحت تأثیر قرار دادن مستقیم ابتکار عمل‌های مسئولیت اجتماعی شرکت مورد بررسی قرار گرفت. در حالی که پژوهش‌های قبلی به بررسی نقش چرخه عمر شرکت در پرداخت سود سهام، ساختار سرمایه و هزینه سرمایه، ریسک پذیری و اجتناب از مالیات پرداختند، و توجه کمتری به نقش چرخه عمر شرکت در تعیین ابتکار عمل‌های مسئولیت اجتماعی شرکت داشتند. در واقع چرخه عمر ممکن است توانایی شرکت در سرمایه‌گذاری در مسئولیت اجتماعی شرکت را تحت تأثیر قرار دهد همچنین مطالعه حاضر در این زمینه یافته‌های کلارسون و همکارانش (۲۰۱۱) را تکمیل کرد که مبنای منابع سازمانی سطح عملکرد محیطی را تعیین می‌کند.

با توجه به اهمیت بررسی عوامل موثر بر مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها، در این پژوهش به دنبال پاسخ به این مهم هستیم که چگونه چرخه عمر شرکت ممکن است طرح‌های مسئولیت اجتماعی شرکت را تحت تأثیر قرار دهد؟ و همچنین چگونه منابع مالی شرکت می‌تواند تغییرات در مسئولیت اجتماعی شرکت را در سرتاسر مراحل چرخه عمر تعدیل کند؟

بخش دوم این مقاله به تبیین مبانی نظری و پیشینه پژوهش‌های صورت گرفته اختصاص دارد. بخش سوم شامل ارائه فرضیه‌ها می‌باشد. در بخش چهارم، روش پژوهش و در بخش پنجم مدل و متغیرهای پژوهش و در بخش ششم تحلیل آماری و نتایج آزمون فرضیه‌ها بیان می‌شود و در نهایت، نتیجه‌گیری و بحث ارائه می‌گردد.

۲- مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

چرخه عمر شرکت

نظریه چرخه عمر شرکت ریشه در ادبیات علوم سازمانی

مشارکت در مسئولیت اجتماعی همچنین به عنوان از بین برنده ارزش و اعتبار برای سرمایه‌گذاران توصیف می‌شود (فریدمن، ۱۹۷۰)، از این رو، رابطه منفی بین سرمایه‌گذاری مسئولیت اجتماعی و ارزش و اعتبار شرکت پیش‌بینی می‌شود. برای مثال پرستون و اوبانون (۱۹۹۷) استدلال کردند که منافع مدیریتی ممکن است موجب سرمایه‌گذاری بیش از حد در مسئولیت اجتماعی شود. اقدامی که به ضرر منافع ذینفعان است و شرایط نامساعد رقابتی را ایجاد کرده و تأثیر منفی بر ارزش و اعتبار شرکت دارد.

با توجه به عوامل مؤثر بر مسئولیت اجتماعی، رپورت (۲۰۰۹) به این نتیجه رسید که شرکت‌های بزرگ‌تر و شرکت‌هایی که بیشتر در معرض رسانه‌ها قرار دارند در سطوح بالاتری از مشارکت در مسئولیت اجتماعی شرکت دارند. کورمیر و مگنان (۱۹۹۹) نیز ثابت کردند که اندازه شرکت، صنعت و محیط نظارتی تنوع در سطوح مسئولیت اجتماعی را توضیح می‌دهد. مزیت‌های رقابتی شرکت‌های بزرگ و بالغ، در چهارچوب منابع و عملکرد مالی، به آنها اجازه می‌دهد تا در فعالیت‌های مربوط به مسئولیت اجتماعی شرکت کنند. بنابراین، شرکت‌های بزرگ و بالغ ممکن است در روش‌های مسئولیت اجتماعی در جهت حفظ و افزایش مزیت‌های رقابتی‌شان عمل کنند (چای و همکاران، ۲۰۱۰؛ هول و روتنبرگ، ۲۰۰۸). کمپل (۲۰۰۷) و راسو و فوتز (۱۹۹۷) با کمک گرفتن از دیدگاه مبتنی بر منابع شرکت، نشان دادند که شرکت‌هایی با سود دهی کمتر و رشد پایین نسبت به شرکت‌هایی با سود دهی بیشتر و رشد بالاتر منابع کمتری برای اختصاص دادن به فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی در اختیار دارند. مک ویلیامز و سیگل (۲۰۰۱) طرفداران تقاضا و عرضه مسئولیت اجتماعی را مورد تجزیه و تحلیل قرار دادند و فرض کردند که شرکت‌ها باید منابعی را (یعنی سرمایه مربوط به مسئولیت اجتماعی، زمین و تجهیزات، نیروی کار، مواد و خدمات خریداری شده) برای ایجاد یک خروجی که تقاضا برای مسئولیت اجتماعی را برآورده می‌سازد اختصاص دهند، و این مستلزم این است که شرکت قادر به انجام فعالیت مسئولیت اجتماعی باشد. کلارکسون و همکارانش (۲۰۱۱) با استفاده از شرایط چهار

شاخص مناسب چرخه‌ی عمر در تحلیل تجربی‌شان بهره می‌برند. دیکنسون (۲۰۱۱) با استفاده از داده‌های گزارش جریان نقدینگی شرکت، معیار محدود چرخه‌ی عمر شرکت را ارائه می‌دهد. وی ادعا می‌کند که جریان نقدینگی تفاوت‌های سودآوری، رشد و ریسک‌پذیری شرکت را در بر می‌گیرد؛ در نتیجه، ممکن است جریان نقدینگی عملیاتی (OANCF)، سرمایه‌گذاری (IVNCF) و تأمین مالی (FINCF) برای تقسیم‌بندی شرکت‌ها در مراحل چرخه‌ی حیات مانند "معرفی"، "رشد"، "بلوغ"، "افول" و "رکود" مورد استفاده قرار بگیرد. بازشناسی مراحل چرخه‌ی عمر بر اساس نظر دیکنسون (۲۰۱۱) مفاهیمی از حوزه‌های متنوع پژوهشی مانند رفتار تولید، آموزش/تجربه، سرمایه‌گذاری، بازار سهام و الگوهای صادرات و واردات را گرد هم می‌آورد. پژوهش‌های اخیر در حسابداری و امور مالی (فاف و همکارانش، ۲۰۱۶؛ حسن و همکارانش، ۲۰۱۵)) از این معیار به عنوان شاخص مناسب چرخه‌ی عمر شرکت استفاده کرده‌اند.

مسئولیت اجتماعی شرکت

مسئولیت اجتماعی شرکت (CSR) به ابتکار عمل‌های اختیاری شرکت‌ها نسبت به ذینفعان مختلف شان، مثل مشتریان، عرضه‌کنندگان، تنظیم‌کنندگان، کارمندان، سرمایه‌گذاران، و جوامع اشاره دارد (کمپل، ۲۰۰۷؛ کوپر، ۲۰۰۴) نظریه ذینفع استدلال می‌کند که شرکت‌ها در یک روش مسئولانه اجتماعی از طریق مراقبت از منافع ذینفعان شان عمل می‌کنند (مک‌گوآرو همکاران، ۲۰۰۳) مدیران شرکت از مسئولیت اجتماعی به عنوان یک ابزار راهبردی برای تمایز شرکت‌ها از رقبا استفاده می‌کنند، وفاداری را در مشتریان ایجاد می‌کنند، کارآمدی و بهره‌وری عملیات شان را افزایش می‌دهند، کارمندان با کیفیت بالایی را جذب و حفظ می‌کنند و ارزش شرکت را به حداکثر می‌رسانند (کلارکسون و همکاران، ۲۰۱۳؛ مالیک، ۲۰۱۴). مطالعات استدلال می‌کنند که مسئولیت اجتماعی دسترسی بهتری را به منابع ارزشمند ارائه می‌دهند (وادوک و گریوز، ۱۹۹۷)، امکان بازاریابی بهتری را برای محصولات و خدمات فراهم می‌سازد و به کسب مشروعیت اجتماعی کمک می‌کند (هون و همکاران، ۲۰۱۱).

صنعت بسیار آلاینده در ایالات متحده، نشان دادند که بهترین منابع مالی موجب بهترین عملکرد محیطی می‌شود و به عملکرد مالی بعدی کمک می‌کند.

رابطه بین چرخه عمر شرکت و مسئولیت اجتماعی شرکت

نظریه مبتنی بر منبع فرض می‌کند که شرکت‌ها از نظر مجموعه منابع (یعنی منابع مالی، فیزیکی، انسانی، سرمایه، فناوری، سازمانی و شهرت و اعتبار) و قابلیت‌هایشان متفاوتند و اینکه این منابع و قابلیت‌های خاص شرکت در توضیح رشد، عملکرد و توانایی خرج کردن پول برای اهداف بشردوستانه مهم و حیاتی اند (کمپل، ۲۰۰۷، بارنی، ۱۹۹۱؛ گرت، ۱۹۹۱).

طبق این دیدگاه، مبنای منابع و قابلیت‌های شرکت‌های بالغ بزرگ متنوع و غنی‌اند، در حالی که برای شرکت‌های جوان و ضعیف این منابع کوچک، متمرکز و محدوداند. شرکت‌ها در مرحله مقدماتی از چرخه عمر فاقد یک مبنای مشتری تثبیت شده‌اند و از کمبود دانش درباره درآمدهای احتمالی، هزینه‌ها و پویایی‌های صنعت رنج می‌برند و در معرض احتمالات خروج اولیه قرار دارند. اگرچه تجربه شرکت‌ها در مرحله رشد افزایش چشمگیری در فروش و در تعداد محصولات داشته، آنها در معرض رقابت شدید در بازار قرار دارند (کلارسون و همکاران، ۲۰۱۱). شرکت‌ها در مرحله رشد بیشتر در جهت بهبود و اصلاح محصول سرمایه‌گذاری می‌کنند تا در تمایز و تفکیک محصول. شرکت‌ها در مراحل رکود و تغییر دارای منابع و ترکیبات منابع محدود و یا کم ارزشی اند. این شرکت‌ها بیشتر بر استراتژی‌های بقاء تمرکز دارند. از این رو این نتیجه حاصل می‌شود که شرکت‌ها با چنین عملکرد مالی ضعیف احتمالاً با سرمایه‌گذاری در مسئولیت اجتماعی ارزش سهامدار را به مخاطره می‌اندازند. این احتمال وجود دارد که شرکت‌ها در مراحل فوق الذکر ممکن است تمایل کمتری به برآوردن حتی حداقل آستانه رفتار مسئولیت اجتماعی داشته باشند. از این رو، قابلیت‌ها و مبنای منابع محدود این شرکت‌ها را در استفاده از ذخائر کمیاب و با ارزش برای پروژه‌های مسئولیت

اجتماعی محدود کرده و این به طور مؤثری مشارکت شان در مسئولیت اجتماعی را کاهش می‌دهد (حسن و همکاران، ۲۰۱۶). بنابراین، با توجه به مزایای راهبردی و اعتباری مربوط به مشارکت در مسئولیت اجتماعی، استدلال‌های رقابتی می‌توانند نشان دهند که شرکت‌ها در مرحله اولیه احتمالاً به یک اندازه در فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی سرمایه‌گذاری می‌کنند. شرکت‌های جوان‌تر با توجه به نیازشان به منابع خارجی بیشتر نیازمند حمایت سهامداران هستند. تعهدات مسئولیت اجتماعی می‌تواند ابزار مؤثری برای به دست آوردن چنین حمایتی باشد. هرچند مسئولیت اجتماعی گران و پر هزینه است، مزایای ناچیز حاصل از سرمایه‌گذاری‌ها در مسئولیت اجتماعی ممکن است برای شرکت‌های جوانتر نسبت به هم‌تایان بالغ شان بیشتر باشد. (حسن و همکاران، ۲۰۱۷).

یودایاسانکار (۲۰۰۸) مشارکت شرکت‌های کوچک در فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی را در سه ویژگی شرکت: یعنی قابلیت دید، عملکرد و پیچیدگی سازمانی مدل سازی کرد. شرکت‌هایی که کمتر قابل مشاهده‌اند ممکن است از مسئولیت اجتماعی به عنوان یک ابزار درست و منطقی برای دسترسی به منابع خارجی که آنها نسبت به شرکت‌های بالغ بیشتر نیازمند آن هستند استفاده کنند. یودایاسانکار (۲۰۰۸) در مورد قابلیت دسترسی به منابع به عنوان یک پیش ماده برای سرمایه‌گذاری‌های مسئولیت اجتماعی استدلال کرد که حتی شرکت‌هایی با منابع محدود ممکن است از فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی سود ببرند، به خاطر اینکه مشارکت در مسئولیت اجتماعی می‌تواند شرکت‌های محدود را قادر به دسترسی انحصاری به منابع حیاتی کند.

با این حال، مطالعات موجود به طور چشمگیری نشان می‌دهند که میزان دسترسی به منابع تصمیم‌گیری درباره سرمایه‌گذاری مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها را غالب می‌سازد (کمپل، ۲۰۰۷؛ کلارکسون و همکارانش، ۲۰۱۱). سرمایه‌گذاری‌های مسئولیت اجتماعی پرهزینه و گران‌اند، و برخی از سرمایه‌گذاری‌های به اصطلاح راهبردی این حوزه برگشت‌ناپذیرند. از این رو، استدلال بر این است که ماهیت برگشت‌ناپذیر چنین سرمایه‌گذاری‌هایی همچون

فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی هستند. از طرف دیگر، شرکت‌ها با منابع مالی کمتر بر فعالیت‌هایی تمرکز دارند که نسبت به مشارکت در ابتکار عمل‌های مسئولیت اجتماعی تأثیر مستقیم بر درآمدهاشان دارند. روبرت ۱۹۹۲ و ارتیاک و همکارانش (۲۰۱۰) با منطبق ثابت کردند که منابع بلا استفاده نشان می‌دهند که یک شرکت منابع مالی کافی برای داشتن امکان سرمایه‌گذاری در برنامه‌های مسئولیت اجتماعی بدون زیر پا گذاشتن تقاضاهای مدعیان اقتصادی در اختیار دارد.

در واقع به کارگیری منابع ارزشمند برای مشارکت در مسئولیت اجتماعی به شرکت‌ها امکان دسترسی بهتر به منابع مهم و حیاتی می‌دهد. بنابراین، سرمایه‌گذاری طولانی مدت در مسئولیت اجتماعی نه تنها واکنشی به فشار خارجی است بلکه انتخاب استراتژیکی داخلی برای رشد و توسعه بیشتر محسوب می‌شود. منابع سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های مربوط به مسئولیت اجتماعی گاهی یک تعهد برگشت ناپذیر می‌باشد هنگامی که این تعهد انجام گرفت، پایین آوردن و تقلیل منابع بدون متحمل شدن برخی از انواع هزینه‌های تعدیلی، مانند "فداکاری اقتصادی، هزینه‌های اجتماعی، روانی و قراردادی که در طی فرآیند تطبیق و تعدیل منابع به وجود می‌آیند کار آسانی نیست. این موجب چسبندگی هزینه در مسئولیت اجتماعی شرکت می‌شود (ونیرز و همکاران، ۲۰۱۵).

شرکت‌هایی با منابع راکدو بلا استفاده در موقعیت بسیار بهتری برای جذب هزینه‌های تعدیلی مربوط به سرمایه‌گذاری‌های طولانی مدت در مسئولیت اجتماعی قرار دارند. مطالعات قبلی (دیکینسون، ۲۰۱۱؛ حسن و همکاران، ۲۰۱۵) ثابت کردند که شرکت‌ها در مرحله بلوغ بزرگترند، سودآوری بیشتری دارند و دارای منابع راکد بیشتری هستند. از طرف دیگر، در مقایسه با مرحله بلوغ، شرکت‌ها در سایر مراحل چرخه عمر (مقدماتی، رشد، تغییر و تحول و رکود) کوچک‌تر اند و سودآوری کمتری دارند و دارای منابع بلا استفاده کمتری هستند. بنابراین، این نتیجه حاصل می‌شود که اندازه، سودآوری و منابع راکد، شرکت‌های بالغ را قادر به سرمایه‌گذاری بیشتر در ابتکار عمل‌های مسئولیت اجتماعی شرکت می‌کند.

منابع محدود، ظرفیت شرکت‌ها را برای انجام سرمایه‌گذاری‌های معنادار در تنگنا قرار می‌دهند.

از طرف دیگر، شرکت‌های بالغ دارای پایه مشتریان خوبی می‌باشند و بیشتر بر استراتژی‌های تفکیک و تمایز محصول تمرکز دارند (های و گینتر، ۱۹۷۹). شرکت‌های بالغ به عنوان یک واکنش استراتژیکی به تهدید از طرف رقبا، می‌توانند از استراتژی‌هایی برای ایجاد شهرت و اعتبار منحصر به فرد که به سادگی نمی‌توان از آن تقلید کرد بهره مند شوند و یکی از راه‌های رسیدن به این هدف سرمایه‌گذاری در اعتبار اجتماعی و محیطی است (مک ویلیامز و همکاران، ۲۰۰۲) تخصص و توانایی‌های نشأت گرفته از بلوغ سازمانی به این شرکت‌ها اجازه می‌دهد تا سرمایه‌گذاری معنی‌داری در مسئولیت اجتماعی داشته باشند. تخصص در فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی با سازماندهی مجدد یا تخصیص مجدد منابع را می‌توان از طریق شرکت‌هایی با یک مقیاس بزرگتر از عملیات به دست آورد. چنین تخصصی به شرکت‌های بالغ اجازه می‌دهد تا با کاهش هزینه‌هایشان، فعالانه در فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی شرکت کنند (یودایاسانکار، ۲۰۰۸). از نظر این دیدگاه، فرض می‌شود که شرکت‌های بالغ، به خاطر مبنای منابع کافی، ظرفیت‌ها و مزیت رقابتی برتر شان، باید در موقعیت بهتری برای سرمایه‌گذاری کافی در فعالیت‌های مربوط به مسئولیت اجتماعی قرار داشته باشند.

چرخه عمر شرکت و مسئولیت اجتماعی شرکت:

نقش تعدیل کننده (کاهش دهنده) منابع مالی

مطالعات موجود نشان می‌دهد که انواع مختلفی از ویژگی‌های شرکت و صنعت در مشارکت شرکت در فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی اثر می‌گذارد. برای مثال، کلارکسون و همکارانش (۲۰۱۱) و کورمیر و مگنان (۱۹۹۹) نشان دادند که وضعیت مالی شرکت (یعنی کساد سازمانی و سوددهی) عامل تعیین کننده مهمی از مشارکت در مسئولیت اجتماعی محیطی است. روبرت (۲۰۰۹) استدلال کرد که شرکت‌های سودآور دارای روش‌های مالی لازم و منابع بلا استفاده برای مشارکت در

رابطه منفی و چشمگیر بین افشاگری‌های E و S شرکت و ریسک غیرمتعارف آن و نه ریسک سیستماتیک، پیدا شد.

پارک (۲۰۱۷) به بررسی رابطه بین مسئولیت اجتماعی شرکتی و ریسک سیستماتیک جهت ارزیابی ارزش سهام شرکت‌های غذایی آمریکایی پرداخت. نتایج نشان داد بین مسئولیت اجتماعی شرکتی و ریسک سیستماتیک رابطه مثبت وجود دارد و تنوع جغرافیایی توانسته تاثیر قابل ملاحظه‌ای بر آن بگذارد.

حسن و همکاران (۲۰۱۷) رابطه بین چرخه عمر شرکت و مسئولیت اجتماعی شرکت (CSR) را مورد بررسی قرار دادند. نتایج پژوهش حاکی از آن است که مزیت‌های رقابتی و منابع سازمان امکان سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های مربوط به CSR را برای شرکت‌های کامل و در مرحله بلوغ نسبت به شرکت‌ها در سایر مراحل از چرخه عمر را بیشتر فراهم می‌سازد. همچنین به بررسی نقش منابع مالی در توضیح رابطه بین چرخه عمر شرکت و CSR پرداختند. نتایج نشان می‌دهند که اندازه، سوددهی، رابطه بین چرخه عمر شرکت و CSR را تعدیل می‌کنند.

بوکانان و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی رابطه مسئولیت اجتماعی شرکت، ارزش شرکت و مالکیت نهادی پرداختند. آنها از تجزیه و تحلیل تفاضل سه گانه^۳ استفاده کردند و نشان دادند که رابطه بین مسئولیت اجتماعی و ارزش شرکت به سطح مالکیت نهادی بستگی دارد. هم چنین تأثیر مالکیت نهادی برای شرکت‌های دارای مسئولیت اجتماعی که ریسک‌های بازپرداخت بدهی^۴ زیادی دارند، اهمیت چندانی ندارد.

چاکرابورتی و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی تاثیر مسئولیت اجتماعی شرکت بر رابطه بین انگیزه‌های پاداش مدیرعامل و ریسک شرکت‌های آمریکایی پرداختند. نتایج تجربی نشان داد که میزان تاثیرات وگا تنها بر روی ریسک شرکت‌هایی تاثیر مثبت و قابل توجه دارد که مسئولیت اجتماعی شرکتی پایین دارند. در شرکت‌هایی با مسئولیت اجتماعی شرکتی بالا، وگا تاثیری بر ریسک شرکت‌ها ندارد.

در ادامه به تعدادی از پژوهش‌های صورت گرفته در این حوزه اشاره می‌گردد.

رک (۲۰۱۴) در پژوهشی به بررسی ارتباط بین مسئولیت اجتماعی شرکت و بازپرداخت جبران خسارت مدیر عامل طی سال‌های ۲۰۰۵-۲۰۱۲ در شرکت‌های استرالیایی پرداخت. نتایج نشان داد که بین مسئولیت اجتماعی شرکت و بازپرداخت جبران خسارت مدیرعامل رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

سالوسکی و زولچ (۲۰۱۴) در پژوهش خویش به بررسی ارتباط بین میزان افشاء مسئولیت اجتماعی شرکتی و کیفیت سود پرداختند. نتیجه این پژوهش حاکی از آن است که روند رو به رشد شرکت‌ها در خصوص افشاء اطلاعات مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها لزوماً منجر به افزایش کیفیت سود نمی‌شود و یک ارتباط منفی بین میزان افشاء مسئولیت اجتماعی شرکت و کیفیت سود وجود دارد. همچنین نتایج پژوهش آنها نشان داد که بین مسئولیت اجتماعی شرکت با درجه محافظه کاری شرکت و کیفیت اقلام تعهدی رابطه ی منفی و با مدیریت سود رابطه ی مثبت وجود دارد.

واهب (۲۰۱۵) در مطالعه‌ای با عنوان اثر واسطه عملکرد مالی در رابطه بین مسئولیت‌های اجتماعی و ساختار مالکیت به بررسی متغیرهای ضمنی موثر بر عملکرد مالی پرداخته است. رگرسیون داده‌های پنل بر روی یک نمونه انجام شد که شامل تمام شرکت‌هایی است که در شاخص مسئولیت اجتماعی مصر طی دوره ای از سال ۲۰۰۷ تا سال ۲۰۱۰ ثبت شده اند. نتایج نشان می‌دهند که عملکرد مالی بهتر (یا بدتر)، و مسئولیت اجتماعی، راهنما و سرنخی برای سرمایه‌گذاران سازمانی است.

بنلملیه و همکاران (۲۰۱۶)، به بررسی رابطه بین افشاگری‌های اجتماعی و زیست‌محیطی و ریسک شرکتی پرداختند. در این پژوهش آنها رابطه بین افشاگری‌های زیست‌محیطی (E) و اجتماعی (S) را بررسی کردند و ریسک آن را از جمله ریسک کلی، سیستماتیک و غیرمتعارف را اندازه‌گیری نمودند. در این پژوهش با به کار گرفتن یک مجموعه داده از شرکت‌های لیست شده بریتانیا که سال‌های ۲۰۰۵-۲۰۱۳ را پوشش می‌دهد، یک

³ Triple difference

⁴ Rollover risks

راجی زاده و همکاران در پژوهشی به بررسی افشای اطلاعات حسابداری پیرامون مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها بر اساس تئوری ذینفعان پرداختند. ذات و جوهره مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها تمرکز بر ذینفعان تجاری در ارتباط با مسئولیت اقتصادی، اخلاقی، قانونی و زیست محیطی می‌باشد و افشای اطلاعات حسابداری با مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها بازتاب واقعی از مسئولیت‌های سهامداران شرکت‌ها می‌باشد. در نهایت، جایگاه و وضعیت مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها در محیط کسب و کار ایران مورد توجه قرار گرفت و به لزوم تدوین استانداردها، آیین نامه‌ها و انجام اقدامات لازم نهادهای قانونگذار در الزام شرکت‌ها برای توجه ویژه به مسئولیت اجتماعی در راستای پاسخگویی و شفافیت با نگرش ذینفعان تاکید شد. (راجی زاده و همکاران، ۱۳۹۴).

وحیدی و همکاران در مطالعه‌ای با عنوان تاثیر مسئولیت پذیری اجتماعی شرکتی بر عملکرد مالی شرکت به بررسی عملکرد اجتماعی بر عملکرد مالی شرکت‌های فعال در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۳-۱۳۹۳ پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که ارتباط مثبت و معنی‌داری بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکتی و عملکرد مالی شرکت وجود دارد. (وحیدی و همکاران، ۱۳۹۴).

امیر حسینی و قبادی در مطالعه‌ای با عنوان گزارشگری مسئولیت اجتماعی، عملکرد مالی و مالکیت نهادی به بررسی اثر واسطه‌ای عملکرد مالی بر رابطه مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها با مالکیت نهادی پرداختند. نتایج حاکی از تاثیر متغیر واسطه‌ای عملکرد مالی بر رابطه بین مسئولیت اجتماعی و مالکیت نهادی می‌باشد. (امیر حسینی و قبادی، ۱۳۹۵).

گرمسیری و همکاران در پژوهشی به بررسی اثر عواملی همچون کیفیت گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها، ویژگی‌های حاکمیت شرکتی، عملکرد مالی، بر شهرت اجتماعی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. یافته‌های تجربی حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان می‌دهند که عامل کیفیت گزارشگری مسئولیت اجتماعی دارای ارتباط مستقیم با شهرت اجتماعی شرکت می‌باشد، و از میان ویژگی‌های

کریم (۲۰۱۸) به بررسی رابطه بین مسئولیت اجتماعی و ساختار گرامت مدیر عامل شرکت پرداخت. نتایج نشان داد که عملکرد اجتماعی شرکت به طور منفی با نسبت گرامت مبتنی بر پول همراه است، در حالی که رابطه مثبتی با نسبت گرامت مبتنی بر دارایی دارد. این نتایج به شدت به میزان حاکمیت شرکتی استوار است و برای شرکت‌هایی که دارای سطوح بالای مالکیت اجرایی و مدیریت بلند مدت هستند، بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرد. به طور کلی، یافته‌های پژوهش تاثیر مثبت عملکرد CSR را بر روی بسته‌های گرامت مدیر عامل را نشان می‌دهد، که حاکی از آن است که رفتار مدیران عامل در CSR منجر به کاهش مشکلات نمایندگی و به حداکثر رساندن ارزش شرکت می‌شود.

خلیلی و همکاران در مطالعه‌ای با عنوان رابطه بین مسئولیت پذیری اجتماعی با عملکرد مالی شرکت‌ها به بررسی رابطه بین مسوولیت پذیری اجتماعی و ابعاد آن شامل شرایط محیط کار، محیط زیست، رفتار کسب و کار، جامعه و اجتماع محلی و راهبری شرکت با عملکرد مالی شرکت‌ها در صنعت مواد و محصولات دارویی پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که بین متغیر مسوولیت پذیری اجتماعی و هر یک از ابعاد پنج گانه آن با متغیر عملکرد مالی، رابطه ای وجود ندارد. همچنین، بین اندازه و ریسک سازمان با عملکرد مالی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. (خلیلی و همکاران، ۱۳۸۹).

عبدلی و همکاران به بررسی تاثیر ترکیب هیات مدیره و ساختار مالکیت بر میزان مسئولیت پذیری اجتماعی شرکت‌ها طی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۰ در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج حاکی از آن است که بین مسوولیت پذیری اجتماعی شرکت‌ها با نسبت اعضای موظف هیات مدیره و تمرکز مالکیت رابطه معنی داری وجود دارد و متغیر تمرکز مالکیت بیشترین تاثیر را نسبت به سایر متغیرها بر روی مسئولیت پذیری اجتماعی شرکت‌ها می‌گذارد. همچنین مطابق با نتایج بدست آمده مشخص گردید بین نقش دوگانه رئیس هیئت مدیره نسبت تغییرات هیئت مدیره و نوع مالکیت با مسوولیت پذیری اجتماعی شرکت‌ها رابطه معناداری وجود ندارد. (عبدلی و همکاران، ۱۳۹۲).

فرضیه ۲. اندازه بزرگتر، سودآوری بیشتر، و منابع بلا استفاده بیشتر رابطه مثبت بین بلوغ شرکت و فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی شرکت را تعدیل می‌کند.

۴- روش‌شناسی پژوهش

جامعه آماری در این تحقیق شامل کلیه شرکت‌هایی می‌باشند که در بازه زمانی ۱۳۹۰-۱۳۹۶ در بورس اوراق بهادار تهران حضور داشته‌اند. نمونه آماری این تحقیق آن دسته از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار هستند که از طریق غربالگری و با توجه به محدودیت‌های زیر انتخاب می‌شوند:

۱. نمونه تغییر سال مالی نداشته باشد به عبارتی پایان سال مالی آنها ۲۹ اسفند ماه باشد. اگر شرکت‌ها تغییر سال مالی داشته باشند داده‌ها در بازه زمانی مشخصی برای انجام تحقیق قرار نمی‌گیرند.
 ۲. قبل از سال ۱۳۹۰ در بورس پذیرفته شده و تا پایان دوره تحقیق در بورس فعال باشند. اگر در دوره زمانی در بورس نباشد نمی‌توانیم از اطلاعات آنها جهت انجام تحلیل داده‌ها استفاده کنیم.
 ۳. اطلاعات مورد نیاز شرکت‌ها برای مطالعات و محاسبات تحقیق، در طول دوره در دسترس باشد.
 ۴. بیش از ۳ ماه وقفه معاملاتی نداشته باشند. در صورتی که فعالیتی نداشته باشند نمی‌توانند متغیرهای ما را پوشش دهند.
 ۵. شرکت‌های واسطه‌گری مالی (سرمایه‌گذاری، هلدینگ، لیزینگ و بانک‌ها) از نمونه آماری حذف گردیدند. به دلیل تفاوت فعالیت‌ها و صورت‌های مالی حذف می‌گردند.
- از میان جامعه آماری تنها ۱۵۲ شرکت در ۷ سال تمام معیارهای مذکور را احراز کرده‌اند و لذا از آنها به عنوان نمونه در پژوهش حاضر استفاده شده است.

۵- مدل‌ها و متغیرهای پژوهش

مدل تجربی پژوهش مبتنی بر (حسن و حبیب^۵، ۲۰۱۷) است:

حاکمیت شرکتی عامل دوگانگی پست مدیر عامل دارای رابطه ای معکوس، میزان مالکیت هیئت مدیره و عضویت صنعتی دارای رابطه مستقیم و سه عامل اندازه هیئت مدیره، اندازه شرکت، نسبت اعضای موظف هیئت مدیره دارای رابطه معناداری با شهرت اجتماعی نیستند و در نهایت یافته‌های پژوهش نشان داد که بین عملکرد مالی و شهرت اجتماعی شرکت رابطه معناداری وجود ندارد. (گرمسیری و همکاران، ۱۳۹۶)

زندگی و فغانی در پژوهشی به بررسی تاثیر عملکرد اجتماعی، زیست محیطی (محیطی) و اخلاقی بر عملکرد مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. در پژوهش آنها عملکرد مالی متغیر وابسته و عملکرد اجتماعی، زیست محیطی و اخلاقی متغیر مستقل بود. داده‌های حاصل از تحلیل محتوا با استفاده از آزمون‌های مقایسه‌ای مورد بررسی قرار گرفت و نتایج نشان داد بین عملکرد اجتماعی، زیست محیطی و اخلاقی و عملکرد مالی شرکت‌ها تاثیر مستقیم و معناداری وجود دارد. (زندگی و فغانی، ۱۳۹۷).

الهیاری و همکاران در پژوهشی به بررسی اثربخشی ابعاد حاکمیت شرکتی بر رابطه مسئولیت‌های اجتماعی و عدالت مالیاتی پرداختند. پژوهش آنها در قالب یک فرضیه اصلی و چهار فرضیه ویژه، مورد بررسی قرار گرفت. نتایج پژوهش با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری و نرم‌افزار SmartPls بدست آمد و مشخص شد تمامی متغیرهای حاکمیت شرکتی دارای رابطه مثبت و معنی داری بر رابطه مسئولیت‌های اجتماعی و عدالت مالیاتی است. (الهیاری و همکاران، ۱۳۹۷)

۳- فرضیه‌های پژوهش

باتوجه به مبانی نظری تبیین شده فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر می‌باشند:

فرضیه ۱: مرحله بلوغ از چرخه عمر شرکت رابطه مثبتی با مشارکت در فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی شرکت دارد.

⁵ Hasan& Habib

الف) متغیر وابسته: امتیاز خالص مسئولیت اجتماعی

شرکت

مبتنی بر چک لیست مسئولیت پذیری اجتماعی (حسن و حبیب، ۲۰۱۷)، امتیاز خالص مسئولیت اجتماعی شرکت که با کم کردن مجموع نقاط قوت CSR از کل نقاط ضعف CSR در پنج دسته (اجتماع، تنوع، کارمندان، محصول و محیط زیست (به شرح جدول (۲) به دست می‌آید. برای رتبه بندی شرکتهای نمونه بر اساس جدول ۲ گزارش‌های هیات مدیره مورد بررسی قرار گرفت و در قالب ۵ گروه که ۲۰ قلم مربوط به نقاط قوت CSR و ۱۶ قلم مربوط به نقاط ضعف (نگرانی‌ها) CSR می‌باشد اندازه‌گیری می‌شود. در واقع برای سنجش متغیر مسئولیت اجتماعی یک شرکت به این صورت عمل می‌کنیم که شرکت به ازای اقلامی که مربوط به نقاط قوت و ضعف دارد کد یک به قلم مربوطه تعلق می‌گیرد و در غیر این صورت کد صفر. در نهایت برای هر دسته نقاط قوت از نقاط ضعف کسر میشود و در نهایت ابعاد به دست آمده از تفاضل در هر دسته با یکدیگر جمع می‌گردد.

$$CSR = \gamma_0 + \gamma_1 LCS + \gamma_2 SIZE + \gamma_3 PM + \gamma_4 SLACK + \gamma_5 LEV + \gamma_6 MTB + \gamma_7 R\&D + \gamma_8 STD_CF + \gamma_9 AGE + \epsilon$$

مدل (۱)

مدل فرضیه دوم: تعامل بین پروکسی چرخه عمر و متغیرهای کنترلی

$$CSR = \gamma_0 + \gamma_1 LCS + \gamma_2 LCS * SIZE + \gamma_3 LCS * PM + \gamma_4 LCS * SLACK + \gamma_5 LCS * LEV + \gamma_6 LCS * MTB + \gamma_7 LCS * R\&D + \gamma_8 LCS * STD_FC + \gamma_9 LCS * AGE + \gamma_{11} SIZE + \gamma_{12} PM + \gamma_{13} SLACK + \gamma_{14} LEV + \gamma_{15} MTB + \gamma_{16} R\&D + \gamma_{17} STD_FC + \gamma_{18} AGE + \epsilon$$

مدل (۲)

متغیرهای پژوهش و نحوه اندازه‌گیری آنها

جدول ۱- غربالگری جامعه آماری (نمونه‌گیری در تحقیق حاضر)

شرایط انتخاب نمونه	محصولات دارویی	قطعات خودرو	سیمان و گچ	محصولات شیمیایی	غذایی، قند و شکر	فلزات و کانی	سایر صنایع	کل صنایع
تعداد شرکت‌ها در پایان سال ۱۳۹۶	۶۳	۶۴	۵۴	۷۸	۶۹	۹۹	۱۱۱	۵۳۸
عدم حضور در طی دوره پژوهش	(۱۱)	(۴)	(۸)	(۲۰)	(۱۲)	(۲۲)	(۴)	(۸۱)
پایان سال مالی ۱۲/۲۹ یا تغییر سال مالی	(۱۴)	(۱۴)	(۱۷)	(۱۶)	(۲۵)	(۳۵)	(۷)	(۱۲۸)
بانک‌ها، واسطه‌گری‌های مالی، سرمایه‌گذاری							(۶۳)	(۶۳)
شرکت‌های با تعداد روزهای معاملاتی کمتر از ۱۰۰ روز	(۷)	(۵)	(۱۴)	(۲۵)	(۱۱)	(۳۰)	(۲۲)	(۱۱۴)
تعداد شرکت‌های انتخابی	۳۱	۲۲	۱۵	۱۷	۲۱	۱۲	۳۴	۱۵۲
درصد نمونه انتخاب شده از هر صنعت	٪۲۰٫۴	٪۱۴٫۵	٪۱۰	٪۱۱٫۳	٪۱۳٫۸	٪۷٫۸	٪۲۲٫۳	٪۱۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

جدول ۲- مسئولیت اجتماعی (حسن و حبیب، ۲۰۱۷)

ابعاد	نقاط قوت	نگرانی‌ها
روابط کارمندان	<ul style="list-style-type: none"> اشتراک سود نقدی مشارکت کارکنان قدرت مزایای بازنشستگی سلامت و ایمنی 	<ul style="list-style-type: none"> نبود روابط اتحادیه نگرانی بهداشت و ایمنی کاهش نیروی کار ضعف در پرداخت بازنشستگی
تنوع	<ul style="list-style-type: none"> استمرار حضور مدیر عامل ترفیع درجه ارایه سابقه فعالیت هیئت مدیره مزایای کار / زندگی حضور زنان و اقلیت‌های متعاقد در شرکت اشتغال معلولین 	<ul style="list-style-type: none"> اختلاف نظر عدم نمایندگی
محصول	<ul style="list-style-type: none"> تحقیق و توسعه / نوآوری بازاریابی / مشارکت قرارداد 	<ul style="list-style-type: none"> ایمنی محصول مشکلات اقتصادی
جامعه	<ul style="list-style-type: none"> کمک به خیریه‌ها اختلافات سرمایه‌گذاری پشتیبانی از آموزش 	<ul style="list-style-type: none"> پشتیبانی نکردن از مسایل ایمنی و بهداشت پشتیبانی نکردن از مسکن
محیط زیست	<ul style="list-style-type: none"> پیشگیری از آلودگی‌های زیست محیطی بازیافت زباله انرژی پاک اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات قدرت سیستم مدیریت 	<ul style="list-style-type: none"> زباله‌های خطرناک مشکلات نظارتی تخلیص مواد شیمیایی انتشار گازهای گلخانه‌ای انتشار مواد شیمیایی کشاورزی تغییرات اقلیمی

(ب) متغیر مستغل: چرخه عمر شرکت (LC) (حسن و حبیب، ۲۰۱۷)

چرخه عمر شرکت: فعالیت شرکت، در برگیرنده دوره پس از تاسیس (ثبت) تا هنگام انحلال و ورود به روند تصفیه است، یعنی همان مدت زمانی که دوره حیات شرکت خوانده می‌شود. چرا که تا هنگامی که شرکت به ثبت نرسیده، به مفهوم واقعی و به عنوان شخصیت حقوقی پا به عرصه وجود نگذاشته است و از لحظه‌ای که به صورت اختیاری یا به شکل قهری (ورشکستگی) یا به حکم دادگاه منحل می‌گردد. در پژوهش حاضر؛ برای تعیین چرخه عمر شرکت از مدل چرخه عمر دیکنسون (۲۰۱۱) که بر اساس جریان‌های نقدی می‌باشد، استفاده گردیده است. در ابتدا شرکت‌ها به مراحل چرخه عمر تقسیم‌بندی شده و شرکت‌هایی که در مرحله ظهور، رشد و بلوغ و افول بودند مورد بررسی قرار می‌گیرند. جریان‌های نقدی شامل (جریان‌های نقدی عملیاتی

CFO، جریان‌های نقدی سرمایه‌گذاری CFI، جریان‌های نقدی مالی CFF می‌باشند؛ حال با توجه به این سه جریان نقد می‌توان شرکت‌ها را طبقه بندی کرد اگر؛
 $CFO < 0$ ، $CFI < 0$ و $CFF > 0$ باشند آنگاه؛ شرکت در مرحله معرفی قرار دارد.
 $CFO > 0$ ، $CFI < 0$ و $CFF > 0$ باشند آنگاه؛ شرکت در مرحله رشد قرار دارد.
 $CFO > 0$ ، $CFI < 0$ و $CFF < 0$ باشند آنگاه؛ شرکت در مرحله بلوغ قرار دارد.
 $CFO < 0$ ، $CFI > 0$ و $CFF \geq 0$ یا $CFF \leq 0$ باشند آنگاه؛ شرکت در مرحله افول قرار دارد.
 این مدل ترکیبی از مفاهیم متنوع تحقیقاتی در حوزه‌هایی همچون، رفتار تولید، یادگیری و تجربه، سرمایه‌گذاری و سهم بازار و الگوهای جریان‌های ورودی و خروجی هستند و همچنین این فرآیند تصویری از عملکرد و تخصیص منابع شرکت‌ها را نشان می‌دهد.

جدول ۳- طبقه بندی شرکت‌ها

نام اختصاری	منبع	نحوه محاسبه
CFO	صورت جریان وجه نقد	خالص ورود (خروج) وجه نقد حاصل از عملیات
CFI	صورت جریان وجه نقد	خالص ورود (خروج) وجه نقد حاصل از سرمایه گذاری
CFF	صورت جریان وجه نقد	خالص ورود (خروج) وجه نقد حاصل از تامین مالی

ج) متغیرهای کنترلی

SIZE = اندازه شرکت = اندازه شرکت از طریق لگاریتم طبیعی ارزش بازار سهام شرکت اندازه گیری می شود.

PM = سودآوری، که به عنوان درآمد عملیاتی بر کل دارایی‌ها اندازه گیری می شود.

SLACK = وجه نقد و سرمایه گذاری‌های کوتاه مدت بر کل دارایی‌ها

LEV = اهرم مالی = میزان استفاده از بدهی‌ها برای تامین مالی دارایی‌های شرکت (مراد زندی، ۹۴)

اهرم مالی از طریق رابطه زیر محاسبه می شود:

$$LEV = \frac{\text{کل بدهی‌ها}}{\text{کل دارایی‌ها}}$$

MTB = رشد شرکت

$$MTB = \frac{\text{ارزش بازار سهام}}{\text{ارزش دفتری سهام}}$$

R&d = هزینه تحقیق و توسعه

عبارتست از انجام هرگونه کار خلاق، به طریقی نظام‌مند به منظور افزایش انباشت دانش از جمله دانش بشری، فرهنگی و اجتماعی و استفاده از این انباشت دانش برای طرح کاربردهای جدید استفاده می شود. برابر با مجموع هزینه آموزش کارکنان و توسعه محصولات و ماشین‌الات است. اگر شرکت‌های این مخارج را در صورت‌های مالی خود افشا نمایند عدد یک و در غیر اینصورت صفر در نظر گرفته می شود (پارک، ۲۰۱۷).

STD_CF = انحراف استاندارد گردش وجوه از عملیات

بر کل دارایی‌ها در طول سه سال گذشته

AGE = سن شرکت = مجموع سال‌هایی که شرکت‌ها

در بورس فعالیت کرده اند.

۶- یافته‌های پژوهش

۶-۱- آمار توصیفی

در جدول (۴)، اصلی‌ترین شاخص مرکزی، میانگین است که نشان دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکزیت داده هاست. برای مثال شاخص مسئولیت اجتماعی در مرحله بلوغ دارای مقدار میانگین 0/49 می باشد که نشان می دهد بیش‌تر داده‌ها حول این نقطه تمرکز یافته‌اند. به‌طورکلی پارامترهای پراکندگی، معیاری برای تعیین میزان پراکندگی از یکدیگر یا میزان پراکندگی آنها نسبت به میانگین است. از مهم‌ترین پارامترهای پراکندگی، انحراف معیار است. برای مثال مقدار این پارامتر برای متغیر اهرم مالی در مرحله بلوغ برابر با (۰/۴۱) می‌باشد.

۶-۲- مانایی متغیرهای پژوهش

براساس نتایج آزمون مانایی (لوین لاین چو) مطابق جدول (۵) همه متغیرهای حاضر در سطح صفر مانا می‌باشند.

۶-۳- گزینش مدل مناسب داده‌های ترکیبی

نتایج جدول ۶ نشان می دهد که آماره F لیمر از سطح معناداری ۵ درصد کمتر است. سطح معناداری آزمون هاسمن نیز کمتر از ۵ درصد است. لذا برای برآورد ضرائب مدل مذکور، باید از مدل اثرات ثابت استفاده نمود.

۶-۴- آزمون فرضیه اول پژوهش:

با توجه به نتایج قابل مشاهده در جدول ۷ و با توجه به آماره F بدست آمده 39/63 که سطح خطای آن‌ها (۰/۰۰۰) می‌باشد، می‌توان ادعا کرد که در سطح اطمینان ۹۵ درصد، در مجموع الگوی پژوهش از معناداری بالایی برخوردار است. برای بررسی خود همبستگی باقیمانده‌های مدل رگرسیون از آزمون دوربین- واتسون استفاده شده

است از آنجا که مقدار آماره دوربین واتسون ۱,۸ نشان از عدم خودهمبستگی بین اجزا اخلاص می‌باشد. همچنین، با توجه به ضریب تعیین تعدیل شده بدست آمده برای الگو که 0/62 است، می‌توان ادعا کرد که مجموع متغیرهای مستقل و کنترلی پژوهش حدود 62 درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح می‌دهند.

جدول (۴)

افول	بلوغ	رشد	معرفی		
۰,۶۷	۰,۴۹	۰,۴۸	۰,۶۵	میانگین	CSR
۰,۱۹	۰,۱۶۵	۰,۱۷	۰,۱۰	انحراف معیار	
۰,۶۳	۰,۳۲	-۰,۱۸	۰,۳۴	چولگی	
۳,۰۲	۲,۰۲۱	۲,۱۸	۲,۳۲	کشیدگی	
۱۳,۶۵۴	۱۴,۱۳۶	۱۳,۱۸	۱۲,۶۲	میانگین	SIZE
۴,۵۲	۵,۱۴۶	۵,۱۳۷	۵,۷۸	انحراف معیار	
۰,۳۶	۰,۳۲	۰,۲۲	۰,۳۴	چولگی	
۳,۶۵	۲,۲۲	۳,۳۲	۳,۲۱	کشیدگی	
-۰,۴۴	۰,۶۲	۰,۴۵	۰,۳۶	میانگین	PM
-۰,۳۴	۰,۶۷	۰,۳۵	۰,۳۲	انحراف معیار	
۰,۵۲	۰,۹۵۴	۰,۹۸	-۰,۲۳	چولگی	
۴,۳۶	۳,۲۱	۴,۲۱	۲,۳۲	کشیدگی	
۰,۳۶	۰,۳۵	۰,۳۲	۰,۲۴	میانگین	SLACK
۰,۳۱	۰,۳۳	۰,۲۱	۰,۱۲	انحراف معیار	
۰,۵۶	۰,۵۴	۰,۶۵	۰,۱۰	چولگی	
۱,۳۲	۲,۳۲	۲,۳۴	۳,۶۵	کشیدگی	
۰,۴۵	۰,۴۱	۰,۶۹	۰,۳۲	میانگین	LEV
۰,۱۶	۰,۳۱	۰,۲۳	۰,۱۶	انحراف معیار	
۰,۹۶	۰,۸۷	۰,۶۵	۰,۲۵	چولگی	
۳,۲۱	۲,۳۲	۲,۱۳۲	۳,۲۲۵	کشیدگی	
۴,۶۵	۳,۳۹	۲,۳۲	۳,۲۵	میانگین	MTB
۴,۶۳	۳,۲۱۴	۴,۰۸	۴,۰۲۱	انحراف معیار	
۰,۵۲	-۰,۳۵	-۲,۳۲	۰,۵۵	چولگی	
۰,۲۳	۳,۲۱	۲,۳۲	۰,۲۱	کشیدگی	
۰,۱۶	۰,۳۶	۰,۰۸	۰,۳۲	میانگین	R&D
۰,۳۵	۰,۶۸	۰,۲۹	۰,۴۶	انحراف معیار	
۰,۳۲	۰,۲۱	۰,۳۳	۱,۳۲	چولگی	
۲,۳۶	۲,۳۲	۲,۶۵	۳,۳۲	کشیدگی	
۰,۶۵	۰,۳۲	۰,۰۹	۰,۲۵	میانگین	STD
۰,۳۶	۰,۲۱	۰,۰۵	۰,۱۲	انحراف معیار	
۰,۶۵	۰,۵۶	۰,۵۴۲	۰,۸۵	چولگی	
۱,۳۲	۰,۳۲	۲,۲۵	۲,۳۶	کشیدگی	
۵,۵۲۱	۸,۳۶	۶,۵۲	۷,۶۸	میانگین	AGE
۱,۲۵	۲,۵۶	۲,۱۹۲	۱,۶۵	انحراف معیار	
۰,۶۴	۰,۶۵	۰,۳۲۱	۰,۵۴	چولگی	
۲,۱۴۰	۳,۵۴	۱,۶۵	۳,۲	کشیدگی	

منبع: یافته‌های پژوهش

جدول ۵- مانایی متغیرهای پژوهش

متغیر	متغیر	ضریب	احتمال	سطح پذیرش
CSR	مسئولیت اجتماعی	-8.568321	0.0000	I(0)
LCS	مرحله بلوغ از چرخه عمر شرکت	-7.201967	0.0000	I(0)
SIZE	اندازه شرکت	-9.484506	0.0000	I(0)
PM	سودآوری	-6.599758	0.0000	I(0)
SLACK	منابع بلااستفاده	-10.02799	0.0000	I(0)
LEV	اهرم مالی	-12.48079	0.0000	I(0)
MTB	رشد شرکت	-5.620337	0.0001	I(0)
RD	هزینه تحقیق و توسعه	-8.344217	0.0000	I(0)
STD	انحراف استاندارد	-11.31139	0.0000	I(0)
AGE	سن شرکت	-8.714958	0.0000	I(0)

منبع: یافته‌های پژوهش

جدول ۶- آزمون اف لیمر و هاسمن

مدل‌های پژوهش	نوع آماره	مقدار آماره	احتمال
فرضیه اول	اف لیمر	17.160287	0.0000
	هاسمن	21.458176	0.0004
فرضیه دوم	اف لیمر	26.925015	0.0000
	هاسمن	10.957050	0.0057

منبع: یافته‌های پژوهش

۵-۶- آزمون فرضیه دوم پژوهش:

با توجه به نتایج قابل مشاهده در جدول ۸ و با توجه به آماره F بدست آمده $50/47$ که سطح خطای آن‌ها $0/0000$ می‌باشد، می‌توان ادعا کرد که در سطح اطمینان 95% در مجموع الگوی پژوهش از معناداری بالایی برخوردار است. برای بررسی خود همبستگی باقیمانده‌های مدل رگرسیون از آزمون دوربین- واتسون استفاده شده است از آنجا که مقدار آماره دوربین واتسون $1/61$ نشان از عدم خودهمبستگی بین اجزا اخلاص می‌باشد. همچنین، با توجه به ضریب تعیین تعدیل شده بدست آمده برای الگو که $0/41$ است، می‌توان ادعا کرد که مجموع متغیرهای مستقل و کنترلی پژوهش حدود 41% از تغییرات متغیر وابسته را توضیح می‌دهند. با توجه به سطح معناداری آزمون تی استودنت برای تعیین معناداری اثر متغیر $LCS*SIZE$ که کوچک تر از خطای نوع اول $0/05$ درصد برآورد شده است ($P-Valu = 0/0000$)، می‌توان

نتایج آزمون فرضیه حاکی از این باشد که ضریب برآورد شده مرحله بلوغ از چرخه عمر شرکت مثبت بوده ($0/16$) و معنادار ($0/000$) می‌باشد. این نتیجه فرضیه‌ی اول را مورد تایید قرار می‌دهد؛ این فرضیه پیش‌بینی می‌کند که مرحله بلوغ از چرخه عمر شرکت رابطه مثبتی با مشارکت در فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی شرکت دارد. متغیرهای کنترلی اندازه شرکت، سودآوری، منابع بلااستفاده، رشد شرکت، هزینه تحقیق و توسعه و انحراف استاندارد گردش وجوه از عملیات بر کل دارایی‌ها در طول سه سال گذشته دارای رابطه مثبت و معنی دار با متغیر وابسته مسئولیت اجتماعی می‌باشند. ضریب منفی متغیر کنترلی اهرم مالی نشان می‌دهد که شرکت‌ها با نسب بدهی به دارایی بالاتر مشارکت کمتری در مسئولیت اجتماعی دارند. همچنین با توجه به سطح معنی‌داری بیشتر از $0/05$ متغیر کنترلی سن شرکت می‌توان پذیرفت که این متغیر دارای رابطه معناداری با مسئولیت اجتماعی شرکت نمی‌باشد.

مشارکت کنند. روی هم رفته، این نتایج نشان می‌دهند که منابع مالی و سودآوری نقش تعدیل‌کنندگی مهمی را در تحت تأثیر قرار دادن فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی در مرحله بلوغ چرخه عمر شرکت دارند.

۷- نتیجه‌گیری و بحث

در این پژوهش به بررسی رابطه بین چرخه عمر شرکت و مسئولیت اجتماعی شرکت با استفاده از داده‌های سالانه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره ۱۳۹۰-۱۳۹۶ پرداخته شد. این پژوهش همچنین به بررسی کانال‌هایی پرداخت که از طریق آنها چرخه عمر شرکت ممکن است طرح‌های مسئولیت اجتماعی را تحت تأثیر قرار دهد. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از مدل‌های رگرسیونی چند متغیره طی دوره پژوهش استفاده گردید. به طور کلی نتایج به شرح زیر است:

پذیرفت که اندازه بزرگ‌تر رابطه مثبت بین بلوغ شرکت و فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی شرکت را تعدیل می‌کند. هم چنین با توجه به ضریب رگرسیونی مدل (Beta = 4/57) اثرگذاری این متغیر بر روی متغیر وابسته در جهت مثبت می‌باشد. این نتایج به طور کلی نشان می‌دهند که یک اندازه بزرگ‌تر، مربوط به مرحله بلوغ از چرخه عمر شرکت است، که به شرکت‌های بالغ اجازه می‌دهد تا بیشتر در فعالیت‌های مربوط به مسئولیت اجتماعی شرکت کنند. همچنین ضریب متغیر $LCS*PM$ مثبت است و با توجه به سطح معنی‌داری کمتر از ۵ درصد نشان می‌دهد که سودآوری بالاتر در مرحله بلوغ به شرکت‌ها کمک می‌کند تا در مسئولیت اجتماعی بیشتری شرکت کنند. همچنین ضریب متغیر $LCS*SLSK$ مثبت است و با توجه به سطح معنی‌داری کمتر از ۵ درصد نشان می‌دهد که منابع اسلک (بلااستفاده) کافی در مرحله بلوغ به شرکت‌ها کمک می‌کند تا بیشتر در فعالیت‌های CSR

جدول ۷- برازش مدل فرضیه اول (چرخه عمر شرکت و مسئولیت اجتماعی)

$CSR = \gamma_0 + \gamma_1 LCS + \gamma_2 SIZE + \gamma_3 PM + \gamma_4 SLACK + \gamma_5 LEV + \gamma_6 MTB + \gamma_7 R\&d + \gamma_8 STD_CF + \gamma_9 AGE + \epsilon$				
متغیر	نماد	ضریب	آماره تی	سطح معناداری
عرض از مبدأ	C	-25/52	-2/17	***0/0000
LCS	مرحله بلوغ از چرخه عمر شرکت	0/16	5/36	***0/0000
SIZE	اندازه شرکت	0/42	8/13	***0/0000
PM	سودآوری	5/18	3/32	***0/0012
SLACK	منابع بلااستفاده	0/056	3/96	***0/0001
LEV	اهرم مالی	-25/88	-6/64	***0/0000
MTB	رشد شرکت	5/27	2/28	***0/0241
RD	هزینه تحقیق و توسعه	0/73	2/97	***0/0030
STD	انحراف استاندارد	0/18	3/71	0/0002
AGE	سن شرکت	0/002	0/037	0/9703
آماره F		39/63		
سطح معناداری آماره F		*** 0/000000		
ضریب تعیین تعدیل شده		0/62		
آماره دوربین-واتسون		1/80		

اعدادی که علامت *** دارند معناداری آماری در سطح ۵ درصد می‌باشد. آماره F نیز برای معناداری کل ضرایب رگرسیون می‌باشد.

منبع: یافته‌های پژوهش

جدول ۸- برآزش مدل فرضیه دوم (چرخه عمر شرکت و مسئولیت اجتماعی شرکت: نقش کاهنده و تعدیل کننده منابع مالی)

$CSR = \gamma_0 + \gamma_1 LCS + \gamma_2 LCS * SIZE + \gamma_3 LCS * PM + \gamma_4 LCS * SLACK + \gamma_5 LCS * LEV + \gamma_6 LCS * MTB + \gamma_7 LCS * R\&D + \gamma_8 LCS * STD_FC + \gamma_9 LCS * AGE + \gamma_{11} SIZE + \gamma_{12} PM + \gamma_{13} SLACK + \gamma_{14} LEV + \gamma_{15} MTB + \gamma_{16} R\&D + \gamma_{17} STD_FC + \gamma_{18} AGE + \epsilon$			
متغیر	ضریب	آماره تی	سطح معناداری
C	-5.13	-6.28	***0/0000
LCS	8/70	48/03	***0/0000
<i>LCS * SIZE</i>	4/57	4/79	***0/0000
<i>LCS * PM</i>	0/67	15/21	***0/0000
<i>LCS * SLACK</i>	1/59	4/44	***0/0000
<i>LCS * LEV</i>	-1.23	-2/29	***0/0220
<i>LCS * MTB</i>	2/90	3/21	***0/0013
<i>LCS * R&D</i>	0/80	8/02	***0/0000
<i>LCS * STD_FC</i>	0/46	12/17	***0/0000
<i>LCS * AGE</i>	-0/12	-1/22	0/2637
SIZE	2/77	3/45	***0/0005
PM	1/60	2/92	***0/0035
SLACK	2/47	6/12	***0/0000
LEV	-0/12	-5/77	***0/0000
MTB	0/13	2/29	***0/0232
RD	0/085	2/26	***0/0248
STD	0/005	9/99	***0/0000
AGE	0/25	0/65	0/1365
آماره F		50/47	
سطح معناداری آماره F		***0.0000	
ضریب تعیین تعدیل شده		0/41	
آماره دوربین-واتسون		1/61	

اعدادی که علامت*** دارند معناداری آماری در سطح ۵ درصد می باشد. آماره F نیز برای معناداری کل ضرایب رگرسیون می باشد.

منبع: یافته های پژوهش

ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری، با سرمایه‌گذاری مبلغ قابل توجهی در فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی شرکت می‌توانند در تلاشی برای تمایز خودشان از سایرین، افزایش سرمایه اعتباری‌شان و رقابت و حسن شهرت و

نتایج حاصل از فرضیه اول نشان می‌دهد که بلوغ شرکت رابطه مثبتی با مسئولیت اجتماعی شرکت دارد. یک توضیح قابل قبول برای نتیجه به دست آمده این است که شرکت‌های بالغ، به خاطر مبنای منابع فراوان و

یک مسیر جالب برای پژوهش‌های بعدی انجام تحقیقات مسئولیت اجتماعی "مبتنی بر فرایند" در سرتاسر مراحل چرخه عمر شرکت است. هدف پژوهش‌های فرآیندمحور شناختن فرآیند تصمیم‌گیری و اجرایی کردن مسئولیت اجتماعی و واکنش ذی‌نفعان به چنین فعالیت‌هایی است (وانگ و همکارانش، ۲۰۱۶). هر چند تحقیقات تجربی بایگانی ممکن است برای چنین هدفی مناسب نباشد، تحقیقات کیفی دقیق با تحقیق در مورد تصمیم‌گیری مسئولیت اجتماعی مدیران در سرتاسر مراحل چرخه عمر شرکت با استقبال مواجه خواهند شد. از همه مهمتر، اینکه یک مطالعه درباره روش‌هایی که در آن‌ها مدیران، منابع مالی در سطح شرکت را برای تصمیم‌گیری بهتر در جهت اجرای فرآیند مسئولیت اجتماعی با حداکثر ارزش به عنوان اهرم به کار می‌برند بهتر است به بدنه‌ی فعلی پژوهش‌های مسئولیت اجتماعی افزوده شود.

فهرست منابع

- * -الهیاری، عباس، پورزمانی، زهرا، ترابی، تقی. (۱۳۹۷). اثربخشی ابعاد حاکمیت شرکتی بر رابطه مسئولیت اجتماعی و عدالت مالیاتی. حسابداری مدیریت، ۱۱(۳۸)، ۲۷-۴۶.
- * -امیرحسینی، زهرا، قبادی، معصومه. (۱۳۹۵). گزارشگری مسئولیت اجتماعی، عملکرد مالی و مالکیت نهادی. حسابداری مدیریت، ۹(۲۸)، ۵۵-۶۶.
- * -راجی زاده، سپیده؛ سیمین راجی زاده و حجت اله زنگی آبادی، ۱۳۹۴، افشای اطلاعات حسابداری پیرامون مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها بر اساس تئوری ذینفعان، چهارمین کنفرانس ملی و دومین کنفرانس بین‌المللی حسابداری و مدیریت، تهران، شرکت خدمات برتر
- * -زندى، اناهیتا، فغانی ماکرانی، خسرو. (۱۳۹۷). بررسی تاثیر عملکرد اجتماعی، زیست محیطی (محیطی) و اخلاقی بر عملکرد مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۷(۲۶)، ۱۴۵-۱۵۸

تولید سود بلند مدت برای حفاظت از موقعیتشان در مرحله بسیار مطلوب چرخه عمر (یعنی مرحله بلوغ) باشند. نتایج این فرضیه با پژوهش‌های (های و گینتر، ۱۹۷۹؛ کمپل، ۲۰۰۷، جووانوویچ، ۱۹۸۲؛ حسن و حبیب، ۲۰۱۷) همسو می‌باشد.

نتایج حاصل از فرضیه دوم نشان می‌دهد که منابع مالی شرکت تغییرات در مسئولیت اجتماعی شرکت را در سرتاسر مراحل چرخه عمر تعدیل می‌کند (محدود می‌کند). در واقع پژوهش‌های قبلی نشان دادند که شرکت‌ها در مرحله بلوغ بزرگ‌ترند، سودآوری بیشتری دارند و دارای منابع راکد بیشتری هستند. از طرف دیگر، در مقایسه با مرحله بلوغ، شرکت‌ها در سایر مراحل چرخه عمر (مقدماتی، رشد، تغییر و تحول و رکود) کوچک‌تر اند و سودآوری کمتری دارند و دارای منابع بلا استفاده کمتری هستند. بنابراین، این نتیجه حاصل می‌شود که اندازه، سودآوری و منابع راکد، شرکت‌های بالغ را قادر به سرمایه‌گذاری بیشتر در ابتکار عمل‌های مسئولیت اجتماعی شرکت می‌کند. نتایج این فرضیه با پژوهش‌های (دیکنسون، ۲۰۱۱؛ حسن و همکارانش، ۲۰۱۵، حسن و همکاران، ۲۰۱۷، حبیب و حسن، ۲۰۱۶، کلارکسون و همکارانش، ۲۰۱۱، کورمیر و مگنان، ۱۹۹۹) همسو می‌باشد. در واقع یافته‌های این پژوهش منطبق بر دیدگاه مبتنی بر منابع پویا است، که نشان می‌دهد که مبنای منابع و مزیت‌های رقابتی در کل مراحل چرخه عمر شرکت متفاوت‌اند و علت اصلی توانایی شرکت برای مشارکت در فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی شرکت به شمار می‌روند. با توجه به نتایج پژوهش، به مدیران واحدهای تجاری پیشنهاد می‌شود که از طریق به وجود آوردن زیر ساخت‌های لازم جهت بهبود چرخه عمر و فرصت‌های سودآوری، سیاست‌های مناسب‌تری را جهت افزایش مشارکت در فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی اتخاذ کنند و افشای اطلاعات مسئولیت اجتماعی را بهبود بخشند تا سرمایه‌گذاران بتوانند جهت انجام فعالیت‌های سرمایه‌گذاری در واحد‌های تجاری تصمیمات مناسب‌تری را اتخاذ نمایند.

- * and debt markets in the financial growth cycle. *J. Bank. Finan.* 22(6), 613-673.
- * -Borghesi, R., Houston, J. F., Naranjo, A. (2014). Corporate socially responsible investments: CEO altruism, reputation, and shareholder interest. *Journal of Corporate Finance*, 26, 164-81.
- * -Bouslah, K., Kryzanowski, L., M'Zali, B., (2013). The impact of the dimensions of social performance on firm risk. *Journal of Banking & Finance*, 37(4), 1258-1273.
- * -Bouslah, K., Linares-Legarra, J., L., M'Zali, B., Scholtens, B., (2018). CEO risk-taking incentives and socially irresponsible activities. *The British Accounting Review*, 50, 76-92.
- * -Boyllian, P., & Ruiz-Verdú, P. (2015). CEO risk-taking incentives and bank failure during the 2007-2010 financial crisis.
- * -Buchanan, B., Cao, C. X., & Chen, C. (2018). Corporate social responsibility, firm value, and influential institutional ownership. *Journal of Corporate Finance*, 52, 73-95.
- * -Cai, Y., Jo, H., Pan, C., (2011). Vice or virtue? The impact of corporate social responsibility on executive compensation. *Journal of Business Ethics*, 104(2), 159-173.
- * -Campbell, J. L. (2007). Why would corporations behave in socially responsible ways? An institutional theory of corporate social responsibility. *Acad. Manage. Rev.* 32(3), 948-967.
- * -Chakraborty, A., Gao, L. S., & Sheikh, S. (2018). Managerial risk taking incentives, corporate social responsibility and firm risk. *Journal of Economics and Business*.
- * -Chih, H. L., Chih, H. H., & Chen, T. Y. (2010). On the determinants of corporate social responsibility: International evidence on the financial industry. *J. Bus. Ethics* 93(1), 115-135.
- * -Cheng, H., Hong, H., Scheinkman, J. (2015). Yesterday's heroes: Compensation and creative risk-taking. *Journal of Finance*, 70, 839-879.
- * -Clarkson, P. M., Li, Y., Richardson, G. D., & Vasvari, F. P. (2011). Does it really pay to be green? Determinants and consequences of proactive environmental strategies. *J. Account. Public Policy* 30(2), 122-144.
- * -Clarkson, P. M., Fang, X., Li, Y., & Richardson, G. (2013). The relevance of environmental disclosures: Are such disclosures incrementally informative?. *J. Account. Public Policy* 32(5), 410-431.
- * -
- * -صنوبر، ناصر، خلیلی، مجید، ثقفیان، حامد. (۱۳۸۹). بررسی رابطه‌ی بین مسئولیت پذیری اجتماعی با عملکرد مالی شرکت‌ها. کاوش‌های مدیریت بازرگانی، ۲(۴)، ۲۸-۵۲
- * -عبدلی، محمدرضا؛ حمید پناهی و فاطمه رحیمیان، (۱۳۹۲)، بررسی تاثیر ترکیب هیات مدیره و ساختار مالکیت بر میزان مسئولیت پذیری اجتماعی شرکت‌ها در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دهمین کنفرانس بین‌المللی مدیریت استراتژیک.
- * -گرمسیری، صدیقه، وکیلی فرد، حمیدرضا، طالب‌نیا، قدرت‌اله. (۱۳۹۶). بررسی اثر کیفیت گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکتها، ویژگیهای حاکمیت شرکتی، عملکرد مالی، بر شهرت اجتماعی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. حسابداری مدیریت، ۱۰(۳۵)، ۳۱-۴۳.
- * -وحیدی الیزایی، ابراهیم و ماندانا فخاری، (۱۳۹۴). تاثیر مسئولیت پذیری اجتماعی شرکتی بر عملکرد مالی شرکت، دومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری، کوالالامپور- مالزی، موسسه سرآمد کارین.
- * -Amihud, Y., Lev, B. (1981). Risk reduction as a managerial motive for conglomerate mergers. *The Bell Journal of Economics*, 12(2), 605-617.
- * -Artiach, T., Lee, D., Nelson, D., & Walker, J. (2010). The determinants of corporate sustainability performance. *Account. Finance* 50(1), 31-51.
- * -Barnea, A., & Rubin, A., (2010). Corporate social responsibility as a conflict between shareholders. *Journal of Business Ethics*, 97(1), 71-86.
- * -Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *J. Manage.* 17 (1), 99-120.
- * -Benlemlih, M., Shaukat, A., Qiu, Y., & Trojanowski, G. (2016). Environmental and social disclosures and firm risk. *Journal of Business Ethics*, 1-14
- * -Bender, R., & K. Ward. (1993). *Corporate Financial Strategy*. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- * -Berger, A., & Udell, G. (1998). The economics of small business finance: The roles of private equity

- * Coles, J. L., Daniel, N. D., Naveen, L. (2006). Managerial incentives and risk-taking. *Journal of Financial Economics*, 79(2), 431-468.
- * -Cooper, S. (2004). *Corporate social performance: A stakeholder approach* (p. 13). Aldershot: Ashgate.
- * -Cormier, D., & Magnan, M. (1999). Corporate environmental disclosure strategies: determinants, costs and benefits. *J. Account. Audit. Finance* 14(4), 429-451.
- * -Crifo, P., Forget, V.D. (2015). The economics of corporate social responsibility: A firm-level perspective survey. *Journal of Economic Surveys*, 29, 112-130.
- * -Cronqvist, H., Heyman, F., Nilsson, M., Svaleryd, H., Vlachos, J. (2009). Do entrenched managers pay their workers more? *Journal of Finance*, 64(1), 309-339.
- * -DeAngelo, H., DeAngelo, L., & Stulz, R. M. (2006). Dividend policy and the earned/contributed capital mix: a test of the life-cycle theory. *J. Financ. Econ.* 81(2), 227-254.
- * -Dickinson, V. (2011). Cash flow patterns as a proxy for firm life cycle. *Account. Rev.* 86(6), 1969-1994.
- * -Deckop, J. R., Merriman, K. K., Gupta, S. (2006). The effects of CEO pay structure on corporate social performance. *Journal of Management*, 32, 329-342.
- * -El Ghouli, S., Guedhami, O., Kwok, C.C. and Mishra, D. R. (2011). Does corporate social responsibility affect the cost of capital?. *Journal of Banking & Finance*, 35(9), pp.2388-2406.
- * -Erhemjamts, O., Li, Q., Venkateswaran, A., (2013). Corporate social responsibility and its impact on firms' investment policy, organizational structure, and performance. *Journal of Business Ethics*, 118 (2), 395-412.
- Faff, R. W., Chun Kwok, W., Podolski, E. J., & Wong, G. (2016). Do corporate policies follow a lifecycle?. *J. Bank. Finan.* 69, 95-107.
- * -Fabrizi, M., Mallin, C., Michelon, G., (2014). The role of CEO's personal incentives in driving corporate social responsibility. *Journal of Business Ethics*, 124(2), 311-326.
- * -Freeman, R. E. (1984). *Strategic management: A stakeholder perspective*. Boston, MA: Pitman Publishing Inc.
- * -Freeman, R. E., McVea, J., (2001). *A stakeholder approach to strategic management*. Hitt, M. A. Freeman, R. E., Harrison, J. S. (Eds.), *Handbook of Strategic Management*. Blackwell, Oxford, 189-207.
- * -Freeman, R. E., Wicks, A. C., Parmar, B. (2004). Stakeholder theory and "the corporate objective revisited". *Organization Science*, 15(3), 364-369.
- * -Friend, I., Lang, L. H. (1988). An empirical test of the impact of managerial self-interest on corporate capital structure. *The Journal of Finance*, 43(2), 271-281.
- * -Friedman, M. (1970). The social responsibility of business is to increase its profits. *New York Times Magazine* 13, 32-33.
- * -Garcia-Castro, R., Ariño, M. A. Canela, M. A., (2010). Does social performance really lead to financial performance? Accounting for endogeneity. *Journal of Business Ethics*, 92(1), 107-126.
- * -Godfrey, P. C., Merrill, C. B., Hansen, J. M., (2009). The relationship between corporate social responsibility and shareholder value: An empirical test of the risk management hypothesis. *Strategic Management Journal*, 30(4), 425-445.
- * -Guay, W. R. (1999). The sensitivity of CEO wealth to equity risk: an analysis of the magnitude and determinants. *Journal of Financial Economics*, 53(1), 43-71.
- * -Grant, R. M. (1991). The resource-based theory of competitive advantage. *Strategy: Critical Perspectives on Business and Management*, 135 (Spring), 114-135.
- Habib, A., & Hasan, M. M. (2015). Firm life cycle, corporate risk-taking and investor sentiment. *Account. Finance*, forthcoming.
- * -Harjoto, M., Laksmana, I., (2016). The Impact of Corporate Social Responsibility on Risk Taking and Firm Value. *Journal of Business Ethics*, 1-21.
- Hasan, M. M., Hossain, M., Cheung, A., & Habib, A. (2015). Corporate life cycle and cost of equity capital. *J. Contemp. Account. Econ.* 11(1), 46-60.
- * -Hasan, M. M., Al-Hadi, A., Taylor, G., & Richardson, G. (2016). Does a Firm's Life Cycle Explain Its Propensity to Engage in Corporate Tax Avoidance?. *Europ. Acc. Rev.* forthcoming.
- * -Hasan, M. M., & Habib, A. (2017). Corporate life cycle, organizational financial resources and corporate social responsibility. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 13(1), 20-36.
- * -Hawn, O., Chatterji, A., & Mitchell, W. (2011). Two coins in one purse? How market legitimacy affects the financial impact of changes in social legitimacy: Addition and deletion by the Dow Jones Sustainability Index, Working Paper, Duke University.

- * -Hay, R. D., & Ginter, P. (1979). Strategies for maintaining a share of the market. In annual meeting of the Southern Academy of Management, Atlanta.
- * -Helfat, C. E., & Peteraf, M. A. (2003). The dynamic resource-based view: capability lifecycles. *Strateg. Manage. J.* 24 (10), 997-1010.
- * -Hull, C. E., & Rothenberg, S. (2008). Firm performance: The interactions of corporate social performance with innovation and industry differentiation. *Strateg. Manage. J.* 29(7), 781-789.
- * -Jensen, M. C., Meckling, W. H., (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305-360.
- * -Jensen, M. C., (2001). Value maximization, stakeholder theory, and the corporate objective function. *Journal of Applied Corporate Finance*, 14(3), 8-21.
- * -Jo, H., Na, H., (2012). Does CSR reduce firm risk? Evidence from controversial industry sectors. *Journal of Business Ethics*, 110(4), 441-456.
- * -Jovanovic, B. (1982). Selection and the evolution of industry. *Econometrica*, 50 (3), 649-670.
- * Kim, Y., Li, H., & Li, S. (2014). Corporate social responsibility and stock price crash risk. *J. Bank.Finan.* 43, 1-13.
- * -Karim, K., Lee, E., & Suh, S. (2018). Corporate social responsibility and CEO compensation structure. *Advances in Accounting*.
- Li, T., Munir, Q., & Karim, M. R. A. (2017). Nonlinear relationship between CEO power and capital structure: Evidence from China's listed SMEs. *International Review of Economics & Finance*, 47, 1-21.
- * -Low, A., (2009). Managerial risk-taking behavior and equity-based compensation. *Journal of Financial Economics*, 92(3), 470-490.
- * -Luo, X., Bhattacharya, C. B., (2009). The debate over doing good: Corporate social performance, strategic marketing levers, and firm-idiosyncratic risk. *Journal of Marketing*, 73(6), 198-213.
- * -Mahoney, L. S., Thorne, L., (2005). Corporate social responsibility and long-term compensation: Evidence from Canada. *Journal of Business Ethics*, 57(3), 241-253.
- * -Mahoney, L. S., Thorn, L. (2006). An examination of the structure of executive compensation and corporate social responsibility: A Canadian investigation. *Journal of Business Ethics*, 69, 149-162.
- * -Malik, M. (2014). Value-enhancing capabilities of CSR: A brief review of contemporary literature. *J. Bus. Ethics* 127(2), 419-438.
- Mason, C., Simmons, J. (2014). Embedding corporate social responsibility in corporate governance: A stakeholder systems approach. *Journal of Business Ethics*, 119(1), 77-86.
- * -McGuire, J., Dow, S., Arghyeyd, K., (2003). CEO incentives and corporate social performance. *Journal of Business Ethics*, 45(4), 341-359.
- * -McWilliams, A., Siegel, D. (2001). Corporate social responsibility: A theory of the firm perspective. *Academy of Management Review*, 26, 117-127.
- * -McWilliams, A., Van Fleet, D.D., & Cory, K.D. (2002). Raising rivals' costs through political strategy: An extension of resource-based theory. *J. Manage. Stud.* 39(5), 707-724.
- * -Oikonomou, I., Brooks, C., Pavelin, S., (2012). The impact of corporate social performance on financial risk and utility: A longitudinal analysis. *Financial Management*, 41(2), 483-515.
- * -Orlitzky, M., Benjamin, J. D., (2001). Corporate social performance and firm risk: A meta-analytic review. *Business & Society*, 40(4), 369-396.
- * -Orlitzky, M., Schmidt, F. L., Rynes, S. L., (2003). Corporate social and financial performance: A meta-analysis. *Organization Studies*, 24(3), 403-441.
- * -Owen, S., & Yawson, A. (2010). Corporate life cycle and M&A activity. *J. Bank. Finan.* 34(2), 427-440.
- * -Pagano, M., Volpin, P. F., (2005). Managers, workers, and corporate control. *Journal of Finance*, 60(2), 841-868.
- Park. (2017). Corporate social responsibility and systematic risk of restaurant firms: The moderating role of geographical diversification. *Tourism Management*, 59, 610-620.
- * -Penrose, E. T. (1959). *The theory of the growth of the firm*. Wiley, New York.
- Preston, L. E., & O'bannon, D. P. (1997). The corporate social-financial performance relationship. *Bus. Soc.* 36(4), 419-429.
- * -Udayasankar, K. (2008). Corporate social responsibility and firm size. *J. Bus. Ethics* 83(2), 167-175.
- * Valentine, S., & Fleischman, G. (2008). Ethics programs, perceived corporate social responsibility and job satisfaction. *J. Bus. Ethics* 77(2), 159-172.

- * -Rajgopal, S., Shevlin, T., (2002). Empirical evidence on the relation between stock option compensation and risk taking. *Journal of Accounting and Economics*, 33(2), 145-171.
- * -Rekker, S., Benson, K., & Faff, R. (2014). Corporate social responsibility and CEO compensation revisited: Do disaggregation, market stress, gender matter? *Journal of Economics and Business*, 72, 84-103.
- * -Reverte, C. (2009). Determinants of corporate social responsibility disclosure ratings by Spanish listed firms. *J. Bus. Ethics* 88(2), 351-366.
- * -Richardson, S. (2006). Over-investment of free cash flow. *Rev. Acc. Stud.* 11 (2/3):159-189.
- Roberts, R. W. (1992). Determinants of corporate social responsibility disclosure: An application of stakeholder theory. *Accoun. Org. Soc.* 17(6), 595-612.
- Russo, M. V., & Fouts, P. A. (1997). A resource-based perspective on corporate environmental performance and profitability. *Acad. Manag. J.* 40(3), 534-559.
- * -Russo, A., & Perrini, F. (2010). Investigating stakeholder theory and social capital: CSR in large firms and SMEs. *J. Bus. Ethics* 91(2), 207-221.
- * -Salvsky and Zvlch (2014). The relationship between the disclosure of corporate social responsibility and quality of earnings. *Scand. J. Econ.* 95,607-625.
- * -Smith, C. W., Stulz, R. M., (1985). The determinants of firms' hedging policies. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 20(04), 391-405.
- * -Tufano, P., (1996). Who manages risk? An empirical examination of risk management practices in the gold mining industry. *Journal of Finance*, 51(4), 1097-1137.
- * -Van Beurden, P., Gössling, T. (2008). The worth of values—a literature review on the relation between corporate social and financial performance. *Journal of Business Ethics*, 82(2), 407-424.
- * -Venieris, G., Naoum, V. C., & Vlismas, O. (2015). Organisation capital and sticky behaviour of selling, general and administrative expenses. *Manage. Acc. Res.* 26, 54-82.
- * -Waddock, S.A., & Graves, S.B. (1997). The corporate social performance-financial performance link. *Strateg. Manage. J.* 18(4), 303-319.
- * -Wahba, H., & Elsayed, K. (2015). The mediating effect of financial performance on the relationship between social responsibility and ownership structure. *Future Business Journal*, 1(1), 1-12.
- * -Wang, H., Tong, L., Takeuchi, R., & George, G. (2016). Corporate Social Responsibility: An Overview and New Research Directions Thematic Issue on Corporate Social Responsibility. *Acad. Manag. J.* 59(2), 534-544.
- * -Williamson, D., Lynch-Wood, G., & Ramsay, J. (2006). Drivers of environmental behaviour in manufacturing SMEs and the implications for CSR. *J. Bus. Ethics* 67(3), 317-330.

Corporate life cycle, organizational financial resources and corporate social responsibility

Fraydoon Rahnamay Roodposhti ^{*1}
Annahita zandi ²

Abstract

This study examines the association between the corporate life cycle and corporate social responsibility (CSR). This research has been carried out using annual data of companies accepted in Tehran Stock Exchange during the period of 2011-2017. For testing of research hypotheses, multivariate linear regression has been used based on panel data. Empirical results show that the maturity stage of the company's life cycle has a significant and positive relationship with participation in corporate social responsibility activities.. Our results show that size, profitability and slack resources moderate the association between the corporate life cycle and CSR.

Keywords: Corporate life cycle; Corporate social responsibility; Financial resources.

JEL: D22, M14.

¹ Department of Accounting, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. (Corresponding Author): rahnama.roodposhti@gmail.com

² Department of Accounting, College of Human Science, Semnan Branch, Islamic Azad University, Semnan, Iran